

Η ΕΙΚΟΝΑ ΩΣ ΑΦΟΡΜΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΟΜΗΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ: ΜΙΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ ΒΑΣΙΣΜΕΝΗ ΣΤΗΝ ΑΓΓΕΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

Μαϊστρέλλης Στρατής

*Δ.φ., Φιλολόγος, Καθηγητής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
stratosag@in.g r- emaistrel@sch.gr*

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα διδακτική πρόταση οι μαθητές στο μάθημα της Ιστορίας χρησιμοποιούν ένα μικρόκοσμο που κατασκευάστηκε με το πρόγραμμα *MicroWorlds Pro*. Με αφορμή την ανασυγκόλληση των οστράκων δύο αγγείων της αρχαίας Ελλάδος, καλούνται να συγκρίνουν και να αναγνωρίσουν τους τύπους και τους ρυθμούς των αγγείων, να αντλήσουν πληροφορίες για τη χρήση τους και να επισημάνουν τα στάδια κατασκευής ενός αγγείου. Με τη βοήθεια του φύλλου εργασίας, καλούνται να ταξινομήσουν πληροφορίες που αντλούν από το οπτικό υλικό, να αντιστοιχίσουν λέξεις σχετικές με την ονοματολογία των αγγείων και να ταυτίσουν τους τύπους των αγγείων με τη χρήση τους. Ως επέκταση των προτεινόμενων δραστηριοτήτων, οι μαθητές με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού, μπορούν να αναζητήσουν και άλλες εικόνες αγγείων από επιλεγμένες διευθύνσεις του διαδικτύου και να παραγάγουν οι ίδιοι διδακτικό υλικό φτιάχνοντας μία παρουσίαση με το πρόγραμμα *Powerpoint*. Το υλικό αυτό θα χρησιμοποιηθεί σε επόμενο μάθημα, με θέμα την άντληση πληροφοριών για την καθημερινή ζωή κατά την εποχή της αρχαιότητας μέσα από πρωτογενείς πηγές.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: *Ιστορία, μικρόκοσμος, MicroWorlds Pro, οπτικό υλικό, πηγές, συγκόλληση οστράκων, αγγεία, αγγειογραφία, αρχαιότητα*

ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Η διδακτική πρόταση, που θα περιγραφεί παρακάτω, πραγματοποιήθηκε σε τρία τμήματα της Α΄ τάξης του Πειραματικού Γυμνασίου Ιωνιδείου Σχολής Πειραιά.

Οι μαθητές στο περιβάλλον ενός μικρόκοσμου αρχικά ανασυγκόλλησαν οστρακα δύο αγγείων, τα οποία κατασκευάστηκαν στην αρχαία Ελλάδα, συνέκριναν τα σχήματά τους με τα σχήματα άλλων αγγείων, αναγνώρισαν τους τύπους των σπασμένων αγγείων και άντλησαν πληροφορίες για τη χρήση τους. Στη συνέχεια, συμπλήρωσαν ένα παζλ βάζοντας στη σωστή σειρά τα απαιτούμενα στάδια για την κατασκευή ενός αγγείου (Πλατή, χ.χ.). Ακολούθως, συμπλήρωσαν ένα φύλλο δραστηριοτήτων το οποίο περιείχε τις ακόλουθες εργασίες: α) Συμπλήρωση ενός πίνακα όπου ταξινομήθηκαν οι άνθρωποι που συνεργάστηκαν, τα υλικά και τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν για την κατασκευή ενός αγγείου (Μπελεσιώτη, χ.χ.). β) Άσκηση αντιστοίχισης λέξεων σχετικών με την ονοματολογία των αγγείων. γ) Συμπλήρωση ενός πίνακα όπου ταξινομήθηκαν οι τύποι και η χρήση δέκα εικονιζόμενων αγγείων (Boardman, 1985, 1995 - Τζουβάρα, 1996). Τέλος, οι μαθητές

αναγνώρισαν στο περιβάλλον του μικρόκοσμου τους τύπους και τη χρήση αγγείων μέσα από αγγειογραφίες της αρχαιότητας.

Οι εργασίες που σχεδιάστηκαν στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων αυτής της πρότασης στοχεύουν να βοηθήσουν τους μαθητές να αναπτύξουν ιστορικές δεξιότητες. Συγκεκριμένα, οι μαθητές εξοικειώνονται με την παρατήρηση εικόνων και την αποκωδικοποίηση οπτικών μηνυμάτων, διερευνούν, ταξινομούν και αξιολογούν ιστορικές – αρχαιολογικές πληροφορίες. Οι μαθητές έρχονται σε επαφή με τις πηγές της ιστορίας και συνειδητοποιούν την αξία των αρχαιολογικών ευρημάτων. Έτσι καταλαβαίνουν ότι η ιστορία δεν είναι μόνο οι αρχηγοί και οι στρατοί, αλλά και κάθε λεπτομέρεια που αποτελεί την πνευματική και υλική ζωή των λαών.

Οι εργασίες των μαθητών στηρίζονται στην αρχή της ενεργητικής μάθησης και της «ανακάλυψης» της γνώσης από τους ίδιους. Με αυτό τον τρόπο κεντρίζεται το ενδιαφέρον των μαθητών, προάγεται η κριτική τους σκέψη, εφόσον εμπλέκονται σε διαδικασίες έρευνας και εξασφαλίζεται η ταχύτερη γνώση και η ανάπτυξη της δημιουργικότητάς τους, μέσα από την ικανοποίηση ταυτόχρονα μαθησιακών και ψυχαγωγικών στόχων.

Τέτοιου τύπου δραστηριότητες μπορούν να αξιοποιηθούν: α) Στο Δημοτικό Σχολείο στα πλαίσια της Ευέλικτης Ζώνης και συγκεκριμένα στην ενότητα «Πολιτισμός», ως μία διαθεματική προσέγγιση. β) Στην Α τάξη του Γυμνασίου και του Λυκείου στα πλαίσια του μαθήματος της Αρχαίας Ιστορίας για την ενότητα «Κεραμική» της αρχαϊκής ή της κλασικής εποχής. γ) Στο Δημοτικό Σχολείο, στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο για την προετοιμασία μιας επίσκεψης σε αρχαιολογικό μουσείο. Στην επίσκεψη αυτή θα ανατεθεί στους μαθητές να μελετήσουν μέσα από τα αγγεία έναν τομέα της καθημερινής ζωής των προγόνων τους π.χ. ενδυμασία, μουσική, αθλητισμός κ.ά.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΚΟΣΜΟΥ

Ο μικρόκοσμος, ο οποίος κατασκευάστηκε από την Ιωάννα Ηλιοπούλου, φιλόλογο, επιμορφώτρια του «Προγράμματος Ενδοσχολικής Επιμόρφωσης στις Τ.Π.Ε.», με το πρόγραμμα MicroWorlds Pro, λειτουργεί ως εξής: όταν οι μαθητές ανοίγουν το αρχείο του μικρόκοσμου, βλέπουν στην πρώτη σελίδα την εικόνα ενός μυκηναϊκού αγγείου, το οποίο με το πάτημα ενός κουμπιού μπορεί να σπάσει σε δεκαέξι όστρακα. Η δεύτερη σελίδα του μικρόκοσμου εμφανίζει ένα μελανόμορφο και η τρίτη ένα ερυθρόμορφο αγγείο. Σε κάθε μία από αυτές τις σελίδες περιλαμβάνονται ως υποστηρικτικό υλικό για τους μαθητές τα ακόλουθα: εικόνες σχημάτων διαφόρων αγγείων της αρχαιότητας με τις ονομασίες τους και ένα λεξικό το οποίο προσφέρει περισσότερες πληροφορίες για κάθε τύπο αγγείου. Οι μαθητές μπορούν να μεταβούν από τη μία σελίδα στην άλλη πατώντας τα αντίστοιχα για κάθε σελίδα κουμπιά. Η τέταρτη και η πέμπτη σελίδα προστέθηκαν για να ικανοποιήσουν μαθησιακούς στόχους της διδακτικής εφαρμογής, η οποία παρουσιάζεται στην παρούσα εργασία. Συγκεκριμένα, η τέταρτη σελίδα περιλαμβάνει τις εικόνες των σταδίων κατασκευής ενός αγγείου και η πέμπτη σελίδα έξι αγγειογραφίες, στις οποίες αναπαρίστανται χρήσιμες διαφόρων αγγείων της αρχαιότητας.

ΣΤΟΧΟΘΕΣΙΑ

Η διδακτική πρόταση με τη χρήση του μικρόκοσμου που περιγράφηκε σύντομα παραπάνω, επιδιώκει να βοηθήσει τους μαθητές:

A. Στην ενίσχυση των ακόλουθων δεξιοτήτων:

- Ικανότητα αποκωδικοποίησης των οπτικών μηνυμάτων.
- Ικανότητα διαχείρισης της εικόνας ως πηγής πληροφοριών.
- Ικανότητα για διερεύνηση, ταξινόμηση και αξιολόγηση ιστορικών πληροφοριών.

B. Στην προσέγγιση των ακόλουθων στόχων:

- Κατανόηση του τρόπου κατασκευής ενός αγγείου και της ανάγκης συνεργασίας διαφορετικών τεχνιτών μέχρι το τελικό αποτέλεσμα.
- Άσκηση στην κατανόηση του ειδικού λεξιλογίου και σύνδεση της ονομασίας των αγγείων με τη χρήση τους.
- Διερεύνηση των ρυθμών, των τύπων και της χρήσης των αγγείων της αρχαιότητας.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΠΟΡΕΙΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

1^η ΦΑΣΗ:

Οι μαθητές παρατηρούν προσεκτικά το μελανόμορφο αγγείο που εικονίζεται στη σελίδα 2 του μικρόκοσμου. Μαθαίνουν να μη μένουν στη γενική εντύπωση, αλλά να παρατηρούν συστηματικά και με διάρκεια, εντοπίζοντας σημαντικές λεπτομέρειες. Παράλληλα με την ανάπτυξη ικανότητας περιγραφής, αναπτύσσουν και γλωσσικές δεξιότητες πλουτίζοντας το λεξιλόγιό τους. Περιγράφουν την παράστασή του (σκηνή κυνηγιού) και διαπιστώνουν ότι τα αγγεία αποτελούν πολύτιμες πηγές άντλησης πληροφοριών για την καθημερινή ζωή των αρχαίων. Εναλλάσσουν τις εικόνες με τα σχήματα των αγγείων και προσπαθούν να αναγνωρίσουν τον τύπο του αγγείου που βλέπουν. Αφού ταυτίσουν τον τύπο του αγγείου που θα ανασυγκολλήσουν, κρατούν την εικόνα του. Πατούν πάνω στη φράση «συγκόλληση αγγείου» και «σπάζουν» το αγγείο σε δεκαέξι όστρακα.

2^η ΦΑΣΗ:

Οι μαθητές ανασυγκολλούν τα όστρακα του αγγείου. Η δραστηριότητα αυτή λειτουργεί ως αφορμή για την ενασχόλησή τους με συγκεκριμένη ενότητα της διδακτέας ύλης στο μάθημα της Ιστορίας. Επιπλέον μέσα από την παρατήρηση των οστράκων ανακαλούν στη μνήμη τους προηγούμενες γνώσεις για το θεσμό του οστρακισμού στην εποχή του Κλεισθένη και διαπιστώνουν ότι τα αγγεία «έπαιζαν το ρόλο τους» και στην πολιτική ζωή των αρχαίων.

3^η ΦΑΣΗ:

Οι μαθητές καλούνται να ανασυγκολλήσουν με τον ίδιο τρόπο και το ερυθρόμορφο αγγείο της σελίδας 3 του μικρόκοσμου. Παίζοντας εξοικειώνονται με τους ρυθμούς και τους τύπους των αγγείων.

4^η ΦΑΣΗ:

Οι μαθητές στη σελίδα 4 του μικρόκοσμου καλούνται να συμπληρώσουν ένα παζλ βάζοντας στη σειρά τα στάδια κατασκευής ενός αγγείου.

5^η ΦΑΣΗ:

Οι μαθητές καλούνται να συμπληρώσουν ένα φύλλο δραστηριοτήτων. Αντλούν από το μικρόκοσμο τα απαιτούμενα στοιχεία για να συμπληρώσουν τις τρεις εργασίες που περιλαμβάνονται στο φύλλο εργασίας. Συγκεκριμένα χρησιμοποιούν το παζλ που συνέθεσαν, το λεξικό και τις εικόνες των αγγείων. Παρατηρούν, σκέπτονται, αποφασίζουν και καταγράφουν στο φύλλο εργασίας:

α) Τους ανθρώπους που εργάζονται, τα υλικά και τα εργαλεία που απαιτούνται για την κατασκευή ενός αγγείου. Είναι μια καταγραφή σε μορφή λίστας, η οποία οδηγεί στην κατηγοριοποίηση των παρατηρήσεων. Οι ομάδες ανακοινώνουν όσα κατέγραψαν στο φύλλο εργασίας, τα συζητούν, τα αξιολογούν και προσπαθούν με τη βοήθεια του διδάσκοντος να τα ερμηνεύσουν και να καταλήξουν σε συμπεράσματα. Έτσι τα πολλά πρόσωπα που εργάζονται για την κατασκευή ενός αγγείου (α' στήλη του πίνακα), τους οδηγούν στη διαπίστωση της ανάγκης συνεργασίας διαφορετικών δεξιοτήτων μέχρι το τελικό αποτέλεσμα. Τα ευτελή υλικά που απαιτούνται (β' στήλη) τους οδηγούν στη δικαιολόγηση του μεγάλου αριθμού πήλινων αγγείων που βρέθηκαν σε αντίθεση με τα μεταλλικά, τα οποία χρειαζόνταν πιο ακριβά υλικά κατασκευής. Τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν (γ' στήλη), τους οδηγούν στη διαπίστωση της αξιοποίησης της τεχνολογίας από τους αρχαίους, όπως ο τροχός που δανείστηκαν από τους Σουμέριους.

β) Την αντιστοίχιση του ονόματος διαφόρων αγγείων με την ετυμολογία τους. Εδώ προσφέρεται η δυνατότητα μιας γλωσσικής προσέγγισης του γνωστικού αντικειμένου. Με την αξιοποίηση του ειδικού λεξιλογίου που σχετίζεται με τον κόσμο των αγγείων, καλλιεργούνται οι γλωσσικές δεξιότητες των μαθητών, καθώς συνδέουν την ονομασία των αγγείων με τη χρήση τους.

γ) Την ονομασία του τύπου δέκα εικονιζόμενων αγγείων και πληροφορίες για τη χρήση τους. Με τη δραστηριότητα αυτή οι μαθητές διαπιστώνουν ότι οι αρχαίοι έκαναν χρήση των αγγείων σε όλες τις δραστηριότητές τους, ακόμα και στο θάνατο (Φωκά-Βαλαβάνης, 1990).

6^η ΦΑΣΗ:

Οι μαθητές στη σελίδα 5 του μικρόκοσμου καλούνται να αναγνωρίσουν μέσα από αγγειογραφίες τους τύπους και τη χρήση διαφόρων αγγείων της αρχαιότητας. Εδώ γίνεται μια προσπάθεια σύνθεσης και αξιολόγησης των γνώσεων που απέκτησαν οι μαθητές από τις προηγούμενες δραστηριότητες.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

- Οι μαθητές απορροφήθηκαν από τις δραστηριότητες που επεξεργάστηκαν και πολύ δύσκολα παρακολούθησαν τις λεκτικές παρεμβάσεις του διδάσκοντος. Κρίνεται λοιπόν σκόπιμο ο διδάσκων να δώσει από την αρχή τις οδηγίες που κρίνει απαραίτητες και κατά τη διάρκεια του μαθήματος να παρατηρεί την πορεία εργασίας των ομάδων και να βοηθά, όπου υπάρχουν απορίες,

μετακινούμενος μεταξύ των ομάδων. Καλό θα ήταν επίσης να προβλεφθεί χρόνος στο τέλος των δραστηριοτήτων για την απαιτούμενη ανακεφαλαίωση των συμπερασμάτων.

- Ο μεγάλος αριθμός μαθητών (32 μαθητές ανά τμήμα) δημιουργεί δυσκολίες στη διεξαγωγή του μαθήματος και κάποια αταξία.
- Όταν οι μαθητές είναι εξοικειωμένοι με τη χρήση των Νέων Τεχνολογιών στη διδασκαλία μαθημάτων, η προτεινόμενη διδασκαλία μπορεί να γίνει σε μία διδακτική ώρα. Σε διαφορετική περίπτωση καλό θα ήταν να αφιερωθούν δύο διδακτικές ώρες.
- Επειδή οι μαθητές δεν έχουν μάθει να συνεργάζονται, καλό θα ήταν, να τους αφήσουμε να ρυθμίσουν μόνοι τους τις ομάδες και να παρέμβουμε μόνο σε ακραίες περιπτώσεις.
- Παρατηρήθηκε αποτελεσματική συνεργασία ανάμεσα στα μέλη των ομάδων. Η συνεργασία αυτή δύσκολα επιτυγχάνεται με την παραδοσιακή μέθοδο διδασκαλίας, η οποία αρκείται στη μετωπική διδασκαλία.
- Όλες οι ομάδες συμπλήρωσαν το φύλλο εργασίας με τα στοιχεία που τους ζητήθηκαν.
- Παρατηρήθηκε άμιλλα ανάμεσα στις ομάδες για το ποια θα επιτύχει πρώτη τους επιμέρους σκοπούς.
- Οι μαθητές παρατηρούσαν τις εικόνες, αναζητούσαν τα στοιχεία εκείνα που τους ενδιέφεραν, τα αξιολογούσαν και συμπλήρωναν το φύλλο εργασίας. Ο καθηγητής καθοδήγησε την έρευνα και τη συζήτηση των μαθητών και δεν αρκέστηκε σε μια *ex cathedras* διάλεξη, όπως συμβαίνει στην παραδοσιακή διδασκαλία.
- Κάθε ομάδα παρουσίασε ό,τι είχε γράψει στο φύλλο εργασίας. Οι υπόλοιπες ομάδες συμπλήρωναν ή διόρθωναν ό,τι χρειαζόταν. Έτσι επιτεύχθηκε και η αξιολόγηση η οποία γίνεται περισσότερο διαμορφωτική και δεν στηρίζεται στη στείρα απομνημόνευση γνώσεων.
- Πολύ ενθαρρυντικό ήταν το γεγονός ότι οι δραστηριότητες που προέβλεπε το μάθημα, κινητοποίησαν ακόμα και τους αδιάφορους μαθητές, στόχος που δύσκολα επιτυγχάνεται στη συμβατική διδασκαλία.
- Επιτεύχθηκε η διαθεματική προσέγγιση του αντικειμένου, σκοπός ο οποίος αποτελεί ζητούμενο στα νέα αναλυτικά προγράμματα όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης.
- Τέλος η διδασκαλία κέντρισε το ενδιαφέρον όλων των μαθητών και θεωρήθηκε εξαιρετικά επιτυχής. Πρόσφερε στο διδάσκοντα την απαιτούμενη πείρα τον ενθουσιασμό και γιατί όχι και την ικανοποίηση, που μεταβάλλει το τόσο κοπιαστικό μας έργο σε απολαυστικό.

ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Οι μαθητές μπορεί να κληθούν να αναζητήσουν και άλλες εικόνες αγγείων της αρχαϊκής και της κλασικής εποχής από το διαδίκτυο. (Ενδεικτική διεύθυνση: <http://www.perseus.tufts.edu>). Αποθηκεύουν τις εικόνες σε ένα φάκελο και φτιάχνουν μία παρουσίαση με τη χρήση του προγράμματος Powerpoint. Σε κάθε διαφάνεια θα

εισαγάγουν μία εικόνα και θα δώσουν ένα τίτλο για το αναπαριστάμενο αγγείο, ο οποίος θα περιλαμβάνει τον τύπο του αγγείου, το ρυθμό και το χρόνο κατασκευής του, λ.χ. αμφορέας ερυθρόμορφος – 390 π.Χ. Η παρουσίαση αυτή θα αποτελέσει διδακτικό υλικό, κατασκευασμένο από τους μαθητές, το οποίο είναι δυνατό να χρησιμοποιηθεί σε επόμενο μάθημα με θέμα την άντληση πληροφοριών για την καθημερινή ζωή της εποχής εκείνης μέσα από τις αναπαραστάσεις των αγγείων.

Μία διδασκαλία με το ίδιο θέμα έγινε στο Πειραματικό Γυμνάσιο Ιωνιδείου Σχολής Πειραιά το σχολικό έτος 2001-2002 σε τμήματα της Α τάξης από τον υπογράφοντα την παρούσα δραστηριότητα. Η συγκεκριμένη διδακτική πρόταση με τίτλο «Ανθρώπινες δραστηριότητες κατά την κλασική εποχή μέσα από πρωτογενείς πηγές» έχει δημοσιευθεί στην Εκπαιδευτική Πύλη του ΥΠΕΠΘ.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η χρήση των Νέων Τεχνολογιών στην εκπαίδευση προσφέρει δυνατότητες ενίσχυσης των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία. Τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας έχουν αναπτυχθεί αρκετές εκπαιδευτικές εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (Τ.Π.Ε.) (Σειρήνες, 1997). Παράλληλα, όμως, οι εκπαιδευτικοί δεν ενισχύονται ιδιαίτερα στην αξιοποίησή και τη διδακτική διαχείρισή τους. Οι ενέργειες των εκπαιδευτικών για την οργάνωση και την υλοποίηση διδασκαλιών με τη χρήση των Τ.Π.Ε. πρέπει να υποστηρίζονται όχι μόνο από τους ίδιους στο επίπεδο της σχολικής τάξης, αλλά κυρίως στο επίπεδο σχολικής μονάδας και στο επίπεδο γενικότερης εκπαιδευτικής πολιτικής με προγράμματα επιμόρφωσης, ενέργειες για τη διάδοση πληροφοριών για τις νέες εφαρμογές και την ανανέωση των προγραμμάτων σπουδών. Με την εξασφάλιση των κατάλληλων προϋποθέσεων, πιστεύουμε ότι η αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία μπορεί να αναδειχθεί εξαιρετικά ενδιαφέροντα και να συμβάλει σε μια γενικότερη αλλαγή στο χώρο της εκπαίδευσης.

ΦΥΛΛΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

1^η εργασία:

Να πατήσετε το κουμπί «σελίδα 4». Εκεί θα δείτε «ανακατεμένα» τα στάδια κατασκευής ενός αγγείου. Να τα βάλετε σε χρονική σειρά (πατώντας με το ποντίκι πάνω στην εικόνα κάθε σταδίου, την μεταφέρετε πάνω από τον αντίστοιχο τίτλο της). Στη συνέχεια να συμπληρώσετε τον ακόλουθο πίνακα καταγράφοντας τους ανθρώπους που εργάστηκαν, τα υλικά και τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν για την κατασκευή ενός αγγείου.

Ανθρώποι που εργάστηκαν	Υλικά που χρησιμοποιήθηκαν	Εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν

2^η εργασία:

Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της πρώτης στήλης με αυτές της δεύτερης στήλης. Μήπως έτσι καταλαβαίνετε καλύτερα τη σημασία των λέξεων που σχετίζονται με τα αγγεία;

Στήλη Α

1. Αγγειοπλάστης
2. Αγγειογράφος
3. Πυξίδα
4. Αμφορέας
5. Κρατήρας
6. Υδρία
7. Οινοχόη
8. Κύλικα

Στήλη Β

1. αμφί + φέρω
2. ύδωρ
3. κυλικεῖον = (αρχ.) τραπέζι με ποτήρια
4. αγγείο + γράφω
5. οίνος + χέω
6. αγγείο + πλάθω
7. κεράννυμι = αναμειγνύω
8. πύξος = είδος δένδρου, που χρησίμευε στην κατασκευή κουτιών για κοσμήματα

3^η εργασία:

Λαμβάνοντας υπόψη σας τις εικόνες με τα σχήματα των αγγείων, τις γνώσεις σας από την προηγούμενη αντιστοίχιση που κάνατε, καθώς και το λεξικό που σας δίνεται, να συμπληρώσετε τον ακόλουθο πίνακα.

Αγγεία περιόδου 600 – 400 π.Χ.	Τύπος αγγείου	Χρήση αγγείου

Άσκηση για το σπίτι: Ποιες πληροφορίες αντλούμε για την καθημερινή ζωή ενός παιδιού στην αρχαιότητα από την αγγειογραφία

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. «Σειρήνες» (1997), *Μελέτες και ανάπτυξη Εκπαιδευτικού Λογισμικού Πολυμέσων για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση*, ΙΤΥ: Πάτρα
2. Boardman, J. (1985), *Αθηναϊκά ερυθρόμορφα αγγεία: αρχαϊκή περίοδος*, μτφ. Παπουτσάκη-Σερμπέτη, Αθήνα: Καρδαμίτσα
3. Boardman, J. (1995), *Αθηναϊκά ερυθρόμορφα αγγεία: κλασική περίοδος*, μτφ. Παπουτσάκη-Σερμπέτη, Αθήνα: Καρδαμίτσα
4. Boardman, J. (1995), *Αθηναϊκά μελανόμορφα αγγεία*, μτφ. Χατζηαναστασίου Ο., Αθήνα: Καρδαμίτσα
5. Τζουβάρη-Σούλη Χ. (1996), *Τεχνική και σχήματα Αττικών αγγείων 6^{ου}-4^{ου} αι. π.Χ.*, Ιωάννινα
6. Williams, D. (1985), *Greek Vases*, Βρετανικό Μουσείο
7. Γιαννακοπούλου, Ε. (1994), *Η πληροφορική στην εκπαίδευση, Νέοι παιδαγωγικοί ορίζοντες*, Αθήνα : Γρηγόρης
8. Κακριδής, Ι. (1985), *Ελληνική Μυθολογία*, Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών
9. Μαραγκού, Λ. (1985), *Αρχαία Ελληνική Τέχνη*, Αθήνα: Μουσείο Κυκλαδικής και Αρχαίας Ελληνικής Τέχνης.
10. Μπελεσιώτη, Ν. (χ.χ.), *Εκπαιδευτικό πρόγραμμα: Αρχαία τέχνη για το Γυμνάσιο*, Μουσείο Μπενάκη.
11. Πλατή, Μ. (χ.χ.), *Εκπαιδευτικό πρόγραμμα: Αρχαία Ελληνικά Αγγεία*, Ενημερωτικό φυλλάδιο για τους εκπαιδευτικούς, Μουσείο Κυκλαδικής και Αρχαίας Ελληνικής Τέχνης.
12. Πρακτικά 2^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου (2000), *Οι τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας στην εκπαίδευση*, Πάτρα
13. Πρακτικά Β΄ Πανελληνίου Συνεδρίου (2000), *Οι νέες τεχνολογίες για την κοινωνία και τον πολιτισμό*, Αθήνα
14. Ράπτης Α., Ράπτη Α. (1999), *Πληροφορική και εκπαίδευση, Συνολική προσέγγιση*, Αθήνα
15. Φωκά, Ι., Βαλαβάνης, Π. (1990), *Τα αγγεία και ο κόσμος τους*, Κέδρος: Αθήνα